

W NIEDZIELĘ DNIA 28. KWIETNIA 1805.

Z Wiednia d. 20. Kwietnia.

Baron rzeski Geramb postać także znany już patryotyczny swoy wiersz: *Habsburg* w przepyszney edycyi Elektorom Bawarskiemu i Wirtemberskiemu. Oba Xiążęta nie tylko że z ukontentowaniem przyjęli to pismo, ale nadto zaszczytli barona Geramba gabinetowami listami, z dołączeniem do nich kosztownych brylantami wysadzanych tabakier, które mu będący przy tutejszym C. K. dworze postowie oddali. List Elektora Jmć Bawarskiego jest tey osnowy:

" Mci Panie Baronie Rzeszy Gerambie! Mój poseł przy C. K. Dworze, baron Graevenreuth, przysłał mi dwa egzemplarze wiersza W Pana, któreś mi dla Elektorowy i dla mnie oddał. Przedmiot któremu jest poświęcony, jest aż nadto dla mnie miły, aże bym go z największym ukontentowaniem nie miał przyjąć. Oświadczam przeto W Panu moją za nie wdzięczność. Mój minister ma zlecenie oddać W Panu z tey okazji mały upominek moiego poważania, przyczem Boga proszę, aby W Pana Mci Baronie Geramb, w świętey swoiey miał opiece. W Monachium d. 12 Marca 1805.

Maxy. Joz. Elektor.

List Elektora Jmć Wirtemberskiego. —

Mci Baronie Rzeszy! Z listem W Pana pod d. 18 Grudnia r. z. odebrałem przysłane mi dzieło, uświetniające Epokę nowej okazałości Szanownego Domu, którego sława zawsze mnie żywo interesuje, i z ukontentowaniem oddaję zupełną sprawiedliwość Jego chwalebnemu przedsięwzięciu. Przyymiy W Pan szczere moje podziękowanie za przesłanie mi tego dzieła, a dołączony upominek jako dowód moiey wdzięczności. Z ukontentowaniem dodaję tu zapewnienie moich uczuciow, z któremi zostaię przychylny W Panu.

Fryderyk Elektor.

J. C. K. Apost. Mość raczył znanemu z pism swoich nadzwyczajnemu profesorowi sądowey i policyyney medycyny, doktorowi Bernhardowi Wietz, który szczególniejsze położył zasługi przez dawane od kilku lat bezpłatne nauki oumarłych na pozor ludziach, udzielić nayłaskawiey nowo utworzoną przy wiedeńskiej szkole główney katedrę sądowey i policyyney medycyny, a X. Władysławowi Sandera katedrę elementarney matematyki w szkole główney pragskiej.

D. 17 Kwietnia obchodzili patryoci, słuchający głosu Monarchy i oyczyzny, nie tylko w tutejszey stolicy, ale i po innych miejscach rocznicę chwalebneho powstania przeciw

nieprzyjacielowi. Wszyscy ochotnicy zaszczytzeni znakami honoru udali się w przepisany porządku do kościołów na nabożeństwo i kazanie, na którym znaydowali się Najjaśniejsi Cesarstwo Jchmość z Arcy Xężętami w kościele Metropolitalnym, gdzie zgromadzili się członki rządu, deputacya od stanów i magistrat. Umundurowane mieyskie korpusa stały w paradzie przed kościołem.

W Burgrabia Czeski hrabia Chotek kazał jeszcze w przeszłym roku wybić medal na uwiecznienie pamiątki zaprowadzenia szczepienia krowiey ospy. Medal ten wyrznął pragski menniczy sztycharz Antoni Guillemard bardzo pięknie. Na pierwszej stronie tego medalu widać uklękającą matkę na prawe kolano, trzymając na lewey ręce dziecie. Z wdzięcznością podnosi ona w górę do Boga oczy, okazując na odkrytym ciele dziecicięcia zaszczeploną ospę. Z napisem: *Dziękujemy Ci Boże! za to dobrodziejstwo.* Na drugiej stronie jest wyrażony Eskulap różą i laurami uwieńczony. Z napisem: *Kształt, zdrowie, życie zapewnione.* Na około zaś napis: *Kamissya dobroczynney ospy w roku 1803 ustanowiona.* J. C. K. Apost. Mjść rzezył najłaskawiey rozkazać, aby ten medal rozdany był po wsjach kameralnych tym poddanym, którzy się do rozszerzenia tej ospy przyłożyli, a mianowicie tym rodzicom, którzy najpierwey kazali ją swym dzieciom zaszczeplić.

W miesiącu Marcu zawinęło do wolnego portu tryeńskiego 220 okrętów, pomiędzy którymi było 180 pod Austryacką banderą, 25 pod papieżką, 5 pod raguząńską, 4 pod neapolitańską, 3 pod duńską, 1 pod szwedzką, 1 pod hiszpańską, a 3 pod amerykańską.

Z Brynu d. 19. Kwietnia.

Od niejakiego czasu, mowi list od granic tureckich, odsełała Serwijańskie kraiove podatki

w gotowych pieniądzech prosto do Konstaantynopola, z czego nawet Dywan bardzo jest kontent, i oświadczył to w fermanie swoim.

Daley donosi tenże list, że Czerny Georg zwołał pod Ostrożnicę znaczniejszych mieszkalców Serwii, i zaprosił na to zgromadzenie urzędy beigradzkie, dla umowienia się względem pewnych środków, ażeby przez niezgody stron sobie przeciwnych bezpieczeństwo handlu nie cierpiało, i wszystko co się tyczy tego przedmiotu od obu stron szanowane było. Oraz kazał wspomniany naczelnik zapowiedzieć baszy beigradzkemu, aby Kersyalow i nowego deia Boluka z miasta oddalił, których on z wszelkim bezpieczeństwem z prowincyi wyprowadzić każe, i za to zaręcza; przeciwnie zaś wszystkie nie miłe z tego oporu dla Belgradu skutki samemu przypisze baszy, które że nie będą przyjemne może go wcześniej zapewnić. Jak i co basza na to wezwanie odpowiedział, jeszcze nie donoszą, ale do 8 t. m. żaden Kersyal nie wyszedł z Belgradu.

Na początku tego miesiąca, pokazały się ślady, że tureccy rozbójnicy przeprawili się w nocy przez rzekę na nasze granice; lecz baczność nodbrzeźnych pikiet zniszczyła ich zamysły, tak iż więcey nie poważają się tu przeprawiać.

Z Bosnii nadeszły zaspokoiające wiadomości; tamteysi Turcy oświadczyli Serwijaanom: iż nie jest ich myślą wchodzić z nimi w zatargi, i spodziewają się, że oni z swey strony zachowają z nimi pokoy i dobre sąsiedztwo. Nie można jeszcze pewnie wiedzieć, czyli w samey rzezy nastąpiło takowe oświadczenie, bo w tamtych stronach często powieści zastępują urzędowe domieslenia; ale jeżeli nastąpiło, łatwo zgadnąć można jego przyczynę: oto obawiają się Bozniacy nie tylko Serwianow, ale i własnych chrześciańskich podda-

nych (Montenegrynow) którzy mogliby przeciw nim powstać.

Zapewniają, iż historya wstawionego teraz w Serwii Czerny Georga jest od jego młodości obfita w rozmaite przygody.

Z Petersburga d. 6. Kwietnia.

Umieszczony w dworskiej gazecie raport dowodzącego generała Xcia Cycyanowa w prowincyach Kaukaskich, każe się domyślać, iż gdyby nasze woyska znakomite zwycięstwa były odniosły, nie byłyby pewnie 4 miesięcznego rozejmu z Persami zawarły. Z drugiej atoli strony dowodzi ten rozejm, iż Persowie pomimo przeważających sił i łatwości zmocnienia, kiedy komunikacya z naszym woyskiem przed Eriwan bardzo była trudna, a w zimie wcale nie podobna, woleli raczy zezwolic na wolne cofnienie się nasze niżeli odważyć się na główną bitwę. Jeżeliby naszemu woysku było co do zarzucenia, to chyba to, że nie zważając na swoją liczbę za nadto szybko i odważnie postępowało, czego jednak Monarcha nasz nie mógł tem bardziej przewidzieć, że one ledynie przeznaczone było do zastąpienia Gruzynii przeciw napadowi hord rozbójniczych. Wiadomo, że lud tej prowincyi oddał się dobrowolnie pod opiekę Imperatora Pawła; teraz możeby rząd niebardzo był do tego skory, bo doświadczenie nauczyło, że Rosya z tego skalistego kraiu wcale żadnych nie ma korzyści, owszem czynić musi ofiary i usiłowania na jego obronę; lecz Imperator Alexander wypełniający świątobliwość zawarte przez tego poprzednikow umowy, niedopusci, ażeby nowi jego poddani stali się państwą perskich przywłaszczycielow, którzy tak kwitujące niegdyś państwo w bezrządzie pogrążyli. Dwor nasz daleki jest od wszelkiej zdobyczy w tej stronie świata, gdyż powstałby tam stosowną do tego celu armią; wszelako przedsięwznie środki na wiosnę,

aby korpus zastężonego Xcia Cycyanowa tyle był zmocniony, ile wypadek zabezpieczenia granic naszych wymaga.

Z Paryża d. 9. Kwietnia.

Mowią o postanowieniu lwiego orderu we Włoszech.

Cesarz nie wyznaczył na czas swej niebytności właściwey regencyi; lecz Arcykanclerz Cambaceres przyduie nietylko na radzie stanu, ale też co tydzień na naradzeniach ministrówskich.

O wywiesiu bresteńskiej floty na morze nie mamy daley żadney wiadomości; mówią jednak, że powróciła z zatoki Kamaret do Brestu. Wspaniały liniowy okręt Zemściciel o 120 działach, na którym znajduje się admirał Gantheaume, ma się na przyszłość nazywać *Imperial*.

Z Boulogne piszą pod d. 5 Kwietnia: "Wczoraj obchodzono w tutejszym kościele pogrzebowy obrządek zmarłego admirała Bruix. Oficyerowie morscy i armii w tutejszey okolicy stojący, zgromadzili się do marszałka Soult i towarzyszyli mu do kościoła. Każdy korpus armii wysłał na ten smutny obrządek oddział, które od piechoty wynosiły kompanią grenadyerow i 50 ludzi fizylerow z chorągwią. Każdy szwadronik floty wystawiało 100 maytkow, którym kapitan przywoził. Wszystkie te woyska połączyły się pod dowództwem dywizyynego generała Hautpoult, dowodzącego jazdą w obozie St. Omer. Kościół cały był kirem pokryty. Na środku stało mausoleum pochodniami oświetlone z napisem: *Rownie dobry oyciec iak generał opiekun go familia i oyczyna*. Na katafalku stała urna przyozdobiona wieńcem dębowym i laurami, wielką wstęgą honorowey legii, szpadą i szarfą admirałską. Po skończonym nabożeństwie czytał jeden oficyer zasługi, iakie Bruix położył w oyczynie.

Grano *Requiem* Mozarta, &c. i z twierdzy Napoleona dawano co godzinę od rana aż do skończonego obrzędu z armat ognia „

P. Hauterive pierwszy szef w wydziale zagranicznych interesów ma sobie poleconą korespondencyą między dyplomatycznym ciałem i ministrem zagranicznych interesów.

Tutejsze pisma mówią, że Holkar ogłosił się królem całego Indostanu.

Flota kadykska ma w krotce wyiść na morze pod admirałem Gravina i starać się złączyć z ferrolską.

Dotąd z tylko ministrów wyjechało do Medyolanu, to jest wewnętrzny, woenny i zagranicznych interesów.

W Bourg i innych miejscach, przez które Cesarstwo Jchmość przejeżdżać będą, czynią największe przygotowania na ich przyjęcie.

Xzę Piombiono (Bacciocchi) wyjechał do Medyolanu.

Mieszkańcy z Castres, którzy dla spisku w roku 5 byli na wyspę Rhe wygnani, udarowani teraz są od Cesarza przebaczeniem.

Korsarz Ufność z St. Malo zabrał 4 angielskie okręty, a korsarz Dway bracia z Boulogne i bryg wśród angielskiego konwoju.

Co tydzień musi auditor rady stanu zawozić J. C. Mci do potwierdzenia tej uchwały.

Gdy Cesarz d. 3 do Brienne przyjechał, gdzie brał początkowe nauki, był w tamtejszym zamku od Paniow de Brienne i Lemonie przyjmowany. Z pierwszą rozmawiał pół godziny o rzeczach, które sobie od młodości swojej w Brienne przypominał. Municipałość oświadczyła J. C. Mci życzenie, aby pamiątka szczęśliwej okoliczności, że Brienne przez edukacyą stało się drugą kolebką bohatera, utrzymana była przez założenie nowego w tym miejscu instytutu edukacyjnego. Cesarz odpowiedział, iż jeżeli pozostało się jeszcze

co z dawnego szkolnego budynku, tedy nastąpić to może. Ale nazajutrz zwiedziwszy Cesarz Brienne, i nic nie znalazłszy z dawnego szkolnego budynku, wyraził żal mieszkańcom, iż tą razą nie może zadosyć ich życzeniu uczynić. Pani de Brienne mniemała, że Cesarz sam tylko będzie wieczerzał; ale Cesarz Jmc chciał aby damy miejscowe, wszyscy biskup Rennu i krewni Pani Brienne razem siedzieli znim u stołu. Pod czas stołu bardzo Cesarz był wesoły i rozmawiał wiele. Po wieczerzy grał świska. Nazajutrz oglądał konno okolice zamku. Aże pierwey przed swoim orszakiem jechał, pytał go się jeden włościan: „A co obywatelu, prędkoż Cesarz nadiedzie? „ Niebawnie odpowiedział Cesarz. „ Za powrotem do zamku podano mu wiele proźb; oddał je Pani Brienne, mówiąc, że poki u niej bawi, będzie onajego ministrem. Ośmdziesiąt ośm letniey ubogiej wdowie Vosmar w Brienne darował Cesarz 3000 fr.

Orszak Cesarstwa Jchmość składa się: z generała półkow. gwardyi, marszałka pałacowego, nadwornego koniuszego Cesarzowej, damy honorowej i 4 pałacowych, 2 adiutantów, 4 szambelanów, 6 koniuszych, 2 pałacowych prefektów, 3 adiunktów W. marszałka, jałmużnika cesarskiego, prywatnego sekretarza cesarskiego, tudzież Cesarzowy, ministra wewnętrznego, sekretarza stanu, radcy stanu Bigot-Prieameneu, 4 marszałków, 3 oddziwnych, 7 kamerdynerów, 9 panień &c. Cesarzowej, 18 osob do kuchni, 30 lokajów, 30 służalców, 8 laurfrow, 4 podofficerów gwardyi, 2 pikinierów, 5 gońców i sekretarza ekwipażów.

Pomiędzy osobami, które Oycu S. przy wieździe przedstawiono, znajdowała się także Pani Scbimmelpeninkowa, którą bardzo grzecznie przyjął. Osoby, które mu do usług były dodane udarował hojnie.

Granica między Francją i Niemcami ma teraz być ostatecznie oznaczona. W traktacie lunewilskim położono za granicę koryto Renu, ale że to co rok się odmienia, ma zatem być wyszukane, gdzie w roku 1801 się znajdowało. Wszystkie wysepy na lewej stronie tego koryta leżące, będą do Francji, a prawej do Niemiec należały i stupami granicznymi oznaczone. Cały bieg Renu od Bazylei aż do Hollandyi będzie tym sposobem przeyrzany, i granica na zawsze podług traktatu lunewilskiego oznaczona.

Z Fontenebleau piszą pod d. 5 Kwietnia: "Wczoray w wieczor przybył tu Oyciec S. Dzisiaj odwiedził fatny kościół i mszy słuchał. Potem przeszło 100 osob przypuścić do ucłowania nóg sweich, pomiędzy któremi największy było grenadyerow. Uczniom szkoły woyskowej, którzy się w zamku zgromadzili dał z okna błogosławieństwo. Kardynał Braschi cierpi napaść podagry, i podobno nie będzie mógł razem wyiechac. Oyciec S. odwiedził go i jutro daley śład wyieżdza.,

Monitor przywodzi pod artykułem z Berlina pod d. 20 Marca, co następuje: "Nadzwyczajny goniec przywioził tu wiadomość o utworzeniu królestwa włoskiego. Nasz gabiset zdawał się już być o tem ostrzeżony. Zdarzenie to powszechnie jest chwalone. Dziwiąc wysokie i ślacketne czucia Napoleona Cesarza, zażanawia niemniej niepospolita jego zrzeczność w wszystkich ważnych okolicznościach. Sposob w jakim rzecz ta jest zrobiona, zatwierdzi nietylko spokojność ślatego lądu, ale nawet przyspieszyć musi powszechny pokoy; gdyż jeżeli Angliia zechce zatrzymać Malte i przewodzić na śródziemnym morzu, tedy musi zezwolić, aby korony francuzka i włoska na jedney połączone zośltały głowie.,

Z Brest piszą: D. 30 Marca była jedna

fregata blokująca port nasz floty angielskiej ciszą wiatru zaskoczona i pod twierdzę St. Mathieu zapędzona. Z twierdzy tak potężnie dawano ognia, iż musiała 7 szalup przywołać, aby ją odprowadziły; i z tych szalup zośltała przy tey okazji zatopiona.

Cesarz Rzymsko - Austryacki udarował P. Delandine w Lyonie za nowe wydanie *Dykcjonarza sławnych ludzi* medalem złotem.

Rząd hiszpański miał upraszać portugalskiego, aby Anglikom swoje porty zamknął.

Po wyieździe dworu i wielu cudzoziemcow wielka w naszym mieście panuje cisza; lecz natomiast w portach naszych wojskowych z największym pośpiechem czynią uzbroienia.

Autor pisina o położeniu Egiptu ogłasza względem osob największy, w tey okolicy wpływ mających wiadomości następujące.

Elfi Bey. Jest człowiekiem, któremu natura okrtnych i dzikich udzieliła skłoności. Przed przybyciem armii francuzkiej do Egiptu był od wszystkich nienawidzonym z powodu okrucieństw i łupieztw, których dopełniał. Jest tchorzem i nigdy się w żadnych wyprawach wojskowych nie wślawił, chociaż wszyscy prawie Mameluci są mężnemi żołnierzami. Lubo posiada pewny rodzaj przebiegłości właściwy tey klasie niewolnikow, despoty jednak bez edukacyi i zasad nie ma ani tey przenikliwości i tey zdatności, która płodzi wielkie zamiary, ani tego zdrowego rozsądku i tey dojrzałości umysłu, która do skuteczenia ich doprowadza. Można o nim sądzić z jego śmieszney podróży odbytey do Anglii i stałości z jaką dał się uwieśdz Anglikom, doznawszy |wprzod od nich przykrości w czasie swojego do Malty przybycia. Dzisiaj jest gorliwym śronnikiem tego narodu, któremu wielkie obiecał korzyści, jeżeli rząd w Kairze obiąć i przy nim utrzymać się potrafi;

lecz władza i wpływ jego są nader ograniczonymi. Mamelukow mała jest liczba, a sity pokolenia Arabow, z którym jest sprzymierzeny, i które daje mu pomoc, nie są dostatecznemi do pokonania tych wszystkich zawad jakie znajduie. Łatwo było Elfen-u być wielkiem bejem i liczne posiadać włości w ten czas, gdy cieszył się łaską człowieka tak mężnego i tak potężnego jakim był Murad bey; lecz dla osiągnięcia pierwszego miejsca pomiędzy Mamelukami, a nadewszystko w czasie niniejszym, potrzeba być mężnym, własną osobę na niebezpieczeństwo wystawiać i umieć walczyć i odnosić zwycięztwo, a przymiotow tych Elfi bey wcale nie posiada.

Soliman Bey. Jest człowiekiem pełnym mężstwa, wspaniałości, otwartości i szczerości; jest sprawiedliwym tyle, ile nim być może Mameluk - bey; jest prawdziwym obrazem swojego pana Murad beja, którego był podskarbinem. Soliman bey posiada zaufanie i szacunek wszystkich Bejow. Aże dotąd należał do strony Osmana beja - Pardisi; chocht Francuzow równie z powodu swych zasad jak i skłonności. Jest on jednym z wszystkich Mamelukow, w którym najwięcej sprawiedliwości widzieć można.

Kourschid Basza, Vicekról Egiptu, który roztropnością swoją zachował Alexandryę, której Arnautowie opianowaniem zagrażali, i który przez porozumienia jakie utrzymywał, Arnautow przeciw Mamelukom podburzyć potrafił. Ma sprawiedliwe wyobrażenia, wiele roztropności i umiarkowania, a mało śmiałości. Trudno jest dostrzedz czyi Francuzom lub Anglikom sprzyja; zawsze bowiem mówi tak publicznie jak prywatnie, że ścisło traktatow względem obudwoch narodow dochowywać będzie, dopoki ryłko ze z Portą w pokoju zostawać będą, i że bez wyraźnych rozkazow swojego Monarchy, wszystkiemi swoimi siła-

mi przeszkadzać będzie wylądowaniu woysk któregokolwiek bądź narodu. Jest jednak podobieństwo, że bardziej sprzyja Anglikom, którzy mu wielkie dają podarunki.

Bekir Kapitan Bey, dowódca w Alexandryi eskadry ottomańskiej złożoney z jednego okrętu mającego 80 armat i 5 do 6 fregat i korwet. Jest trzecią osobą w Egipcie i zatrudnia się wyłącznie utrzymaniem w mieście policyi, bezpieczeństwem Europejczykow i staraniem o potrzeby eskadry, którą dowodzi. Wcale się nie miesza do zewnętrznych interesow kraju, nad którego nieszczęśliwym losem ubolewa. — Bekir bey jest cienny, zabobonny aż do zbytku, łatwy dać się nakłonić podszeptom zagranicznym, a nadewszystko powabowi podarunkow. Odziedziczył równie jak wszyscy marynarze ottomańscy przychylnosc, którą Hassan kapitan basza miał ku Francuzom i dotąd ją utrzymywać będzie, poki bogate podarunki nie przeważą równowagi i przychylności jego nie skłonią na stronę Anglikow. Agenci Wielkiej Brytanii bezustannie podobac mu się starają. Aż dotąd nie wiele na tę ich usilności dawał baczości.

Mehemed Ali naczelnik Albańczykow posiada wielką odwagę. Naraza się sam na niebezpieczeństwa w bitwach. Nie można mu zaprzeczyć sposobu, iż umie kierować umysłem żołnierzy. Starą się zzbogacić wszelkimi sposobami, nie tajno mu bowiem, iż w rządzie kraju jego pieniądze uniewinniają od wszelkich występkow, i że ten nie jest burtownikiem, który sobie łaskę rządu okupić potrafi. Nadto szuka sposobu, ażeby uszedł ręk żołnierzy swoich, których się pomimo wpływu swojego obawia. Zdaie się, iż wpływ ten i kredyt jego codzień niknie. Mehemed - Ali mogłby jeszcze ogarnąć najwyższą władzę i rząd w Kairze; lecz nie umie użyć

plano, i przyprowadzić go do skutku. Jest porzywczym, nierozsądnym, i lubi tęgie napoje. Gdy nie jest w obozie, nie chce się niczym zatrudniać, tylko samemi rozrywkami. Nie jest okrutnym tak, jak wszyscy koledzy jego wojskowi. Główny nieprzyjaciel Bejow, których zdradził, był dotąd przyczyną, iż basza nie zawarł żadnego z nimi układu. Mehemed-Ali jest przychylny Francuzom, ponieważ znajduje podobieństwo między wesołością swoją i odwagą, a podobnemi przymiotami Francuzow. Wielu z nich zostający w wojsku Mamelukow, winni mu są życie swoje.

Jest jeszcze znaczna liczba niższych oficerow, którzy myślą tylko o z bogaceniu się ze szkodą nieszczęśliwego Egiptu. Człowiek będący na czele kilku żołnierzy, sądzi, iż wolno mu wszystko czynić w kraju, gdzie przemoc jest jedynym prawem.

Z Madrytu d. 22. Marca:

Nawyższy wodz wojska Xzę Pokoju przestał pod d. 11 b. m. ministrowi skarbowemu wyrok Królewski mieszczący, że gdy J. K. M. manifestem d. 14 Grudnia 1804 roku wydanym rzekł się wszelkiej opłaty od zaborow na nieprzyjacielu zdobytych, niechciał przeto aby i cła od towarow zabranych nieprzyjacielowi i w portach sprzedawanych opłacane były. Nakazule zatem aby odtąd wszelkie na nieprzyjacielu zdobyte i ich ładunki bez wszelkiej jakiegokolwiek bądź opłaty wolno sprzedawane były.

Generalny kapitan Katalonii donosi Xciu Pokoju, że w mieście Saint-Felinde Quixols utworzyło się towarzystwo w celu zapewnienia 3 realow na dzień dla każdej familii, które dostawily lub dostarczą maytka do eskadr J. K. Mci w czasie niniejszey wojny. Król Jmć kazał napisać do walecznych mieszkańców tego miasta zapewniając ich o swoim lukontentowaniu i asce.

Papiery rządowe od 600 do 300 piastrow mają być odmienione od d. 1 Kwietnia do 3 Maia. Będą miały stempel z wyobrażeniem J. K. M. Procz Madrytu, 34 miast jest przeznaczonych na uskutecznienie tej wymiany. Dnia 18 b. r. wszystkie papiery, które wciągu lat 1799, 1800 i 1801 bieg miały publicznie spalonemi zostaną.

Dnia 4 b. m. zawiął do portu Guardia korsarz nazwiskiem Quipuscoana należący do jednego obywatela miasta tego, a pod dowództwem P. Manuela de Collado zostający. Przeprowadził bryg angielski nazwiskiem Nelli, ładowny cienkim sukniem i kosztownemi materjami przeznaczonemi do Turcyi. Zdobyta więcej niż 80,000 piastrow jest szacowana.

Towarzystwo królewskie w mieście Walencyi w celu rozszerzenia nauk, kunsztow i rzemiosł zawiązane, wydało wiele do rozwiązania pytań i zanie różney wartości nadgrody przeznaczyło. Pomiedzy innemi znajduje się jedno którego jest zamiarem zachęcić fabrykę fajansow, aby tych więcej nie potrzebować z Anglii. Hrabia Samitier wyznaczył nadgodę wynalazcy najlepszego poiazdu publicznego i autorowi projektu względem zbudowania lub naprawy drog. Towarzystwo ofiarowało medal złoty wartości 1000 realow autorowi zupełney statystyki królestwa Walencyenskiego. Uważać potrzebą, że we wszystkich prawie znakomitszych miastach Hiszpanii, albo się już zawiązały, albo zawięzują uczone towarzystwa, których prace wielkie przemysłowi narodowemu uczynią przystugi.

Z Londynu d. 3. Kwietnia (Przez Hollandyą.)

Wiadomość o wylądowaniu rozszefortskiej eskadry na wyspę Dominika, potwierdziła się nieszczęściem. Przez nadeszły d. 10 Marca do Falmutu z zachodnich Indyy pocztowy statek, odebraliśmy jeszcze o tem nastę-

pujące doniesienie. D. 19 Lutego przybyła francuzka eskadra do Martyniki, nabrała świeżey wody i zamieniła część przywiezionych woysk na będące już na Martynice, które iako niezmordowane podróżą i przyzwyczajone już do klimatu, zdalniejsze były do isy działania. Kontra admirał Missiesi dowodzący tą eskadą, popłynął zaraz do Dominiki, wysadził woyska i opanował zaraz główne miasto i twierdzę tey wyspy Roseau. Angielski jenerał Prevost cofnął się z milicją do Rupertsbay, ale nie mógł długiego dawać odporu. — Oprocz wyspy Dominiki dostało się wręce Francuzom 11 kupieckich okrętów angielskich. Wyspa ta mająca 29 angielskich mil długości, a 16 szerokości, jest dla Francuzow procz innych przyczyn ważną dla tego, że leży między Martyniką i Gwadelopą, a zatem zdaną do utrzymywania lub przecięcia pomiędzy niemi komunikacyi. Przed rewolucją francuzką wynosił wywoz płodow tey wyspy do Anglii przeszło 300,000 f. szt. później znacznie się powiększył.

Ozaięciu wyspy S. Łucyi przez Francuzow nie mamy żadney ieszcze wiadomości, lubo spodziewać się potrzeba, że wyspa Dominika jest tylko początkiem działań ich eskadry. Opozycyenne pisma czynią z tego powodu uszczypliwe zarzuty względem niebaczności admiralicyi. Ministeryalne zaś utrzymują przeciwnie, że daleko jest lepiej, że rozszefortska eskadra udała się do zachodnich nie do wschodnich Indyy, gdyż zdobycze isy nie długo tam potrwią; wkrótce dopędzi ją admirał Cochrane, jeżeli już tymczasem nie jest blokowana od naszych tam okrętów.

Do Barbadoes przyprowadził wojenny okręt Curieux po żywey bitwie francuzkiego korsarza Etnoufa o 22 armatach.

Pogłoska iakoby część tulońskiej floty popłynęła do zachodnich Indyy za eskadrą

roszefortską, mało tu znajduie wiary. Tymczasem panuje powszechna obawa o nasze zachodnio-indyyskie wyspy, i czynią tu już zakłady, że przed 1 Maia mieć tu będziemy wiadomość o zdobyciu przez Francuzow Jamajki. Znajdnią się tam wprawdzie ieszcze francuzcy ieńcy z St. Domingo; ale też wyspa ta utrzymuje ścisłą komunikacyą z naszą tam eskadrą, tak iż każdy patriota Angielski cieszy się nadzieją, że powyższe zakłady przegrane zostaną.

Mowią tu teraz o angielskiej wyprawie przeciw Meksykowi.

Z wysyłanych często gońcow lądem od naszego rządu do wschodnich Indyy, wnoszą opozycyenne pisma, iż tam nie muszą być tak dobrym położeniu zostawać rzeczy, tak ie ministeryalne wystawiają gazety.

Prawodawcze zgromadzenie wyspy Jamajki przesłało Królowi prozbę, wystawiając w niej niebezpieczeństwo upadku tey wyspy z niedostatku rąk do pracy, jeżeli przywóz niewolników z Afryki zakazany zostanie, daley aby opłata od cukru, rumu &c. była niższa.

Z Medyolanu d. 28. Marca.

Rząd nasz rozkazał, aby uchwała senatowa pod d. 17 Marca b. r. na d. 31 Marca w tey stolicy i główniejszych miastach tuteyszego departamentu z przyzwoitą uroczyścią ogłoszoną była.

Donoszą z Luki pod d. 21 b. m. że rada starszych tey Rzpltey mianowała deputacyą złożoną z obywatelow Wincentego Cotenna członka rządu i Cesarego Luchesini Anziano, która ma się udać do Medyolanu dla powitania przybyłego tam Cesarza Napoleona.

Podług listow z Liworna pod d. 24 b. m. nie pokazuje się tam już więcey żaden ślad choroby zarźliwey i mieszkańcy tego miasta od 3 miesiecy nylepszym cieszą się zdrowiem.

Kommissya do obrachowania długow narodowych wyznaczona w Genui, od dni 15 rozpoczęła swoje czynności, i posiedzenia swoje odprawia w banku S. Jerzego.

GAZETY KRAKOWSKIEJ

W NIEDZIELĘ DNIA 28. KWIECZNIA 1805.

Dalszy ciąg o pierwszych mieszkańcach St. Domingo i innych wysp.

Te pienia poświęcone ludzkiej pamięci były częścią *Arietos*, czyli ceremonii publicznych wyżej wspomnianych. Tańcom i śpiewom przygrywano na instrumentach robionych z konch, i na pewnym bębnie, którego odgłos rozchodził się w dalekie strony. Te hymny przypominały znaczniejsze czyny Kacyka, jego odwagę, łagodność i inne cnoty. dla oddania mu hołdu wdzięczności, a razem dla wystawienia wzoru jego poddanym. Z zebrania tych pieśni, składała się historia narodu, nader użyteczna dla oświecenia wstępujących pokoleń, ponieważ uczyły się poznać starożytności swego kraju, i sławniejsze swoich przodków czyny. Pod czas tych uroczystości słychać było na przemian pienia tryumfu na pamiątkę zwycięstwa, wyrzekania nad publiczniei kłóskami, wyrazy radości i przywiązania. Tańce, którym te pienia przewodniczyły stosowano do okoliczności. Mówią, iż pomiędzy narodowemi tańcami znawowały się oznaczone znamionami prorocstwa, zapowiadającego upadek i spustoszenie kraju, za przybyciem pewnych cudzoziemców ubranych i uzbrojonych w ogień niebieski.

Na podobieństwo innych nieoświeconych narodów, ci Indianie byli niewolnikami zaborczości. Ich systema teologii, było mieszaniną grubey ciemnoty i dziecinnych błąd, owoc bojaźni i błędu. W posrod jednak tej głębokiej nocy znajdujemy promienie zadziwiającego światła. Dzieciopisowie dochowali ważną mowę jednego starca z wyspy Kuba, któ-

ry przyszedłszy do Kolumba z koszykiem owocow, w te do niego odezwał się słowa:

"Niewiemy, czyli jesteście Bogami, czyli też śmiertelnymi ludźmi. Przybyliście do naszych krajow z siłami, którym byłoby szaleństwem chcieć się opierać. Dziś wszyscy ulegamy waszej potędze. Lecz jeżeli jesteście śmiertelni, powinniście wiedzieć, iż po tem życiu następuje inne, w którym dobrzy i źli przeciwnie doświadczą nagrody. Jeżeli więc spodziewacie się umrzeć, jeżeli równie z nami wierzycie, iż w przyszłym życiu każdy przyjęty będzie w miarę dobra, które uczynił, nie skrzywdzicie tych, którzy nigdy krzywdy waszey nie chcieli.."

Indianie byli tego zdania, iż duchy dobrych były przeniesione na rokoszną dolinę, nazwaną Coyaba, gdzie za każdym krokiem znajdowały najwyborniejsze owoce, gdzie gęste cienie ochroniało ich od gorących słońca promieni, gdzie strumyki czystey wody ochładzały powietrze, gdzie nakoniec wieczna panowała wiosna. Przekonani byli, iż najwyższą ich zabawą będzie obcowanie z osobami za życia sobie miłymi; a tak ich miłość ku osobom krwią połączonej, i serca do kochania skłonne okazywały się nawet w nauce ich wiary.

Te wyobrażenia o nagrodach w przyszłym życiu, zdawały się ich stawiać w wyższym rzędzie nad mieszkańców ludowych. Wysłarże ci, tak iako i Karalbowie, wierzyli w wielość bogow, ale również byli przekonanemi o istności jednego Boga, wszechmocnego, niewidzialnego i nieśmiertelnego, którego nazywali *Jocahuna*. Do tej ważney prawdy Indianie

łączyli wyobrażenia najszałeńsze i najmniey z moralnością zgodne. Nadawali naywyższemu Bogu oycą i matkę, których nazywali różnemi imionami, naznaczając im mieszkanie w słońcu i księżycu. Systema ich bałwochwaltwa było jeszcze śmieszniejsze, niżeli Karai-bow. Wyrządzali cześć boską kamieniom i pniom drzewa, które nazywali *Zemi*, a te figury nie były wyobrażeniem bóstw przez nich czczonych, ale samemi bóstwami.

Uważać można, iż ta osobliwsza zabobonność utrzymywała się nawet między ludem nierównie oświecenszym. Egipcyanie ze wszystkich znaiomych narodow naydawniey pole-rowni, czcili rozmaite zwierzeta, pomiędzy którymi naybrzydsze i nayszkodliwsze liczo-no, a filozofowie Grecyi i Rzymu, oddawali nay-wyższe honory ludziom, których sami czyni-li bogami.

Zapewniano, iż zabobonności pogan mia-ły w sobie zawsze znamiona roskoszy, a mia-nowicie cnoty; lecz Teologii tych wyspiarzow zbywało na tey korzyści. Wszecmocnego Twórcę uważali iako Istność obojętną na dzie-łła rąk swoich. Byli w tem przekonaniu, iż ta Naywyższa Istność poruczyła rządy świata istotom złośliwym, które miały sobie za ro-skosz przemieniać na złe to wszystko, co tylko Bóg dobrem utworzył. W swoim nabożeń-stwie nie mieli ani oznakow wdzięczności, ani zapatu miłości, ani zaufania nadziei. Boży-szcza ich były bezecne. Wystawiły albo ia-dowite gady, lub też kształty ludzkie w okro-pną postać przebrane. Te bożyszczta były tyl-ko dla nich narzędziami katuszy i nieszczęść.

Bohitosowie czyli księża utrzymywali te zabobony. W każdej zagrodzie był dom prze-znaczony na cześć *Zemi*. Nie w każdym cza-sie wolno było ludowi zbliżać się do tych ha-wanow. Księża mienili się bydź ich tłumacza-mi i chlubilili się, iż przez swoje modły od-wracają bliskie niebezpieczeństwa. Ceremonie religii iakożkolwiek niezgrabne i dzikie, dziw-nie służyły namiętnościom tych księży. Ażeby zawsze utrzymywać lud w podległości, zatrud-niali się sztuką lekarską, i przywłaszczali sobie prawo wychowania dzieci naypierwsze-go rzędu. Tym sposobem potężyli wpływy do spraw doczesnych z wyobrażeniami reli-gijnymi, a ich władza była nader rozciągnięta.

Związek między sprawcami obrządku i naczelnikami kraju, był ścisły na tych wys-pach. Religia była tam narzędziem despo-tyzmu cywilnego, a wola Kacyka skoro zosta-ła potwierdzoną przez księży, uchodziła za wy-

rok nieba. Kolumb wyraża, iż kilku z tego ziomkow wszedłszy niespodziewanie do ich bożnicy, znaleźli Kacyka naprzykrzającego się bożyszczom, ażeby mu dali pomyslną od-powiedź. Po głosie wyroczeni sądził, iż figu-ra bożyszczta musiała bydź wydrążona. Wy-wrocili ją i postrzegli zakryty liściem otwor, przez który księża obwieszczali przerażającym głosem swoje wyroki. Kacyk zaklinał ich, ażeby niewyjawiali tego, co im się zdarzyło widzieć, gdyż to pobożne oszukiwanie dopo-magało mu do wybierania daniny, i utrzymy-wania w postuszeństwie swoich poddanych.

Jeżeli zabobonność tych wyspiarzow nie była przyjemną, nie może przynajmniej zda-wać się okrutną. W ich obrządkach nie nie znaydujemy, coby się zbliżało do straszliwych ofiar, które plamity bezecne Meksykanow świę-tynie. Byli oni nawet w tym względzie szczę-śliwsi, niżeli mieszkańcy wysp południowego morza, u których zwyczaj zabijania ludzi na ofiarę, jest jeszcze dotąd powszechniejszym, niżeli był kiedy w iakiejkolwiek części ziemi.

Nie możemy zamilczec osobliwszych po-dobieństw, iakie dają się postrzegać między mieszkańcami południowego morza, i temi któ-rych opisujemy historią. Zaaydujemy w tych dwóch pokoleniach tę samą otwartość, też same przywiązuje do skłonności, iednakową we-sołost, łagodność, prostotę. Równie obadwa dalekie są od wszelkiej zdrady, okrucieństwa, zemsty. Pomimo niezmierną odległość przedzie-lającego miejsca, widzimy iednakowe związki w ich zwyczajach i ustawach, w ich pieniach narodowych, w tańcach, w pożycin domowem, w systemacie rządu i w pogrzebowych obrzą-dkach. Niemyślę z tych związkow dowodzieć iakowego podobieństwa wspólnych początkow; pochodziły one bezwątpienia z pewnych po-dobnych sobie okoliczności, z klimatu, z poło-żenia kraiu, którego wpływ rozchodzi się w iednakowym sposobie na cały rodzaj ludzki. Unieszczeni między dzikością życia i wytwor-nością cywilizacyi, zarówno byli wolnemi od namiętności krwawych i od wymyślnych po-trzeb. Szperające umysły za iednym rzutem oka mogą sobie wystawic położenie tego ludu pomyslniejsze od naszego; „lecz jeżeli, wy-raża historyk narodu uymyjących Otaitow, są szczęśliwsi od nas, przypuścić także potrzeba, iż dziecię szczęśliwsze jest od dojrzałego czło-wieka: należy nado przyznać, iż wiele tra-ciemy przez wydoskonalenie naszej natury, przez wzrost naszych wiadomości i oświe-cenia.„

(Reszta potem.)

Uwiedomienie dla cierpiących katarakte.

Niżej podpisany donosi niniejszemi i uwiedomia, iż od dnia 1go Maja począwszy, wszystkich katarakte mających ubogich operować będzie, kontynuując to przez całe lato w szpitalu tutejszym Sgo Łazarza, rozumie się, wszystkich, przez katarakte wzroku pozbawionych, którzy przyzwoleni zaświadczzeniami uhoftwo swoje udowodnić potrafią.

Spodziewa się niżej podpisany po ludzkości Dominikałnych zwierzchności i Duchowieństwa, że ci takowych cierpiących tutaj odesłać i odsyłać, nieopuszczając wprzod atoli niżeli takich odsyłać zechcą, że potrzeba zasiągnąć rady JJ. PP. cyrkularnych Fizykw, dystryktowych lub lub innych praktykujących lekarzy, aby ci wprzod wyexaminowali, czyli takowi chorzy realnie dla katarakty wzroku są pozbawieni, a zatem mogą być operowanemi, ażeby nie było tak iak w roku zeszłym, przytrafiło się, iż chorych od czarney katarakty lub tuszczki zupełnie wzroku pozbawionych, lub których oczy przez inne nieuleczone choroby, posute, lub też całkiem wyciekłe czyli wypłynięne były, nie stosownie do celu i do uwiedomienia, tutaj poprzysyłani zostali. W Krakowie dnia 28 Kwietnia 1805.

D. Jan Ruff, C. K. ord. publ. prof. a teraz
Dyrektor i Dziekan Facultatis Medicae.

Gdy dzierzawa Realności mieyskiej Nowego Brzeska z dniem ostatniego 8bra t. r. się kończy, przeto powtorna Licytacja dla zaarendowania tycbże na 3 po sobie następujące lata na dzień 15 Lipca t. r. oznacza się, gdzie życzący sobie zaarendawania tych Realności mają się zaopatrzaniem lotey części pretium fiscy wspomnionego dnia w Ratuszu mieyskim w Brzesku nowym znaydować. W Krakowie 31 Marca 1805.

C. K. sądy szlacheckie Krakowskie Galicyi zachodniej oznaymują tym Edyktem Panu Tadeuszowi Czackiemu: że Pan Franciszek Grabiński u sądow tych — w sprawie przez Jozefa Jaklińskiego o wyprawdzenie granie między dobrami Rodaki i dobrami klucza Ogrodzienickiego przeciw sobie założoney — żałobę na niego podał, i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga, prosił.

Gdy zaś sądy te, nie mając wiadomości gdzie on zostaje, lub czy wcale w C. K. państwach dziedzicznych znayduie się, onemuż Panu Tadeuszowi Czackiemu z iego szkodą i iego kosztem adwokata tutejszego Bem i zastępcą postanowiły, z którym proces ten stosownie do ustawy sądowey na C. K. państwa dziedziczne przepisany rozpocznie się i ukończony będzie; on przeto Edyktem niniejszym tym końcem upomina się: ażeby w czasie przyzwoitym, to jest dnia 28 Maja r. b. 1805 sam stanął, albo jeżeli iakie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześniej przestał, albo nakoniec innego sobie patrona obrał tego sądom tutejszym wymienił i podług przepisu tych środków prawa używał, które do swy obrony za nayskuteczniejsze sądzi; gdyż inaczej wszelką niedogodność z zaniedbania wyniknąć mogącą samby sobie, podług opiewu C. K. praw przypisać był winien.

Jozef de Nikorniewicz.

Jozef de Cronensfels S. P. R. Kawaler.

W. Roskoschny.

Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich Galicyi Zachod:

W Krakowie dnia 13. Lutego 1805.

Scherauz.

Dominium Nasiechowice wiadomo czyni, iż poddany tutejszy zbiegłych parę koni zła-pał, i do zwierzchności przyprowadził. Właściciel więc tych koni ma się do Dominium Nasiechowic zgłosić, i dowiodwszy, że iego są własne, one odebrać. Dan w Nasiechowicach dnia 20 Kwietnia 1805.

W. Kłosowski.

Na dniu 7 Maja t. r. przedawany będzie przez Licytacją kościoł i wszystkie budynki plebańskie spulatoszane w Poborowicach z kondycją rozebrania i wywiezienia z wszystkimi

znajdującymi się narzędziami za gotową zaraz zapłatą. Pretium fisci jest 1694 Zł. ryń. Licytować chcący mają się na wspomnionym dniu rano w Poborowicach z gotowemi pieniędzmi znajdować. W Krakowie 11 Kwietnia 1805.

Na mocy wysokiego Gubernialnego dekretu pod 4 Marca 1805 Nro 10,738 względem osadzenia Burmistrza w mieście Krakowie z pensją roczną 1500 Zł. ryń. konkurs do dnia 15 Maja t. r. z tym dokładem wypisuje się, iż kompetenci zaopatrzywszy proźby swoje zaświadczeniami tak z linii polityczney iako też i sądowej, oraz i wiadomością nowego karzącego Kodexu, z wiary godnemi zaświadczeniami autentycznymi albo w oryginałach nie tylko posiadających studii, ale i moralności proźby swoje tym pewniey w wyznaczonym konkursie wysokiemu Gubernium podali, ileby po upłynionym terminie takowe podane proźby bez względu zwroconemi zostały. W Krakowie 4 Kwietnia 1805.

Dnia 29 Kwietnia t. r. będzie się w Krakowskim cyrkularnym urzędzie odprawiać licytacya liwerowania słomy dla woyska w tuteyszym cyrkule stojącego, którey pretium fisci stosownie do przeszło rocznego i zł. ryń. 5 kr. za centnar przedsięwzięte będzie.

Zyczący sobie mają się wspomnionego dnia z rana o godzinie 9tej zaopatrzeniem się wadium 200 ryń. znajdować.

Ces. Król. Sądy Szlacheckie Krakowskie Galicyi Zachodney oznaymiła tym Edyktem Xieciu Stanisławowi Poniatowskiemu: że Pani Barbara z Dębińskich Czacka i Salomea z Dębińskich Wielohorska usądow tych — o przecięcie sprawy przez Bonawenturę i Franciszka Bakowskich, tudzież Jadwigę z Bakowskich Snarską względem zapłaćenia summy 20,000 zł. pol. 988 zł. pol. i 25 czer. zł. onym wydany — żałobę na niego podały i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga, prosily.

Gdy zaś Sądy te, nie mając wiadomości gdzie Pan Xiążę został lub czy wcale w C. K. państwach dziedzicznych znajduie się, onemuż Xciu Poniatowskiemu (z jego szkoda i jego kosztem adwokata tuteyszego Billewicza zastępcą postanowily, z którym proces ten stosownie do ustawy Sądowej na C. K. Państwa dziedziczne przepisany rozpocznie się i ukończony będzie; on przeto Edyktem niniejszym tym końcem uponina się, ażeby wczasie przyzwoitym, to jest dnia 26 Czerwca o godzinie 10 z rana sam stanął, albo jeżeli iakie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wczesnie przestał, albo nakoniec innego sobie patrona obrał, tego sądom tuteyszym wymlenił, i podług przepisu tych środków prawa używał, które do obrony swey sprawy za dajskuteczniejsze osądzi, gdyż inaczej wszelką niedogodność z zaniedbania wyniknąć mogącą samby sobie, podług opiewu C. K. praw przypisać musiał.

Josef de Nikorowicz.

Josef de Cronensfels, S. P. R. Kawaler.

Lichocki.

Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich Galicyi Zachodney.

W Krakowie dnia 6. Marca 1804.

Scherauz.

C. K. Prowincjonalny sąd szlachecki Lubelski Galicyi zachodney wszystkim i każdemu z osobna sukcesorom po między Janie Szymońskim JW. Alexandry z Xiążąt Czartoryskich Ogińskich Koniuszym, niniejszym Edyktem po szósty raz wiadomo czyni, iż potomnie zmarłym Janie Szymońskim majątek w tym kraju pozostał, wszyscy więc sukcesorowie o tym zgłoszonem im dziedzictwie z tym dodatkiem uwiadomiał się, ażeby w roku jednym i 6 niedzielach, oświadczenie dostąpienia dziedzictwa po tymże Janie Szymońskim pozostałego do tego sądu podali, gdyż inaczej po upłynionym nadaremnie tym terminie, sukcesyja z zastępcą masy adwokatem Ratyńskim, swym porządkiem prowadzona będzie.

Dan w Lublinie dnia 29 Stycznia 1805.

Gołaszewski.

Domastowski.

Wladich.

Z Rady C. K. Sądow Szlach: Lubelskich Galicyi Zachod.

Reinl.